

The Oldest Slovene Daily in Ohio Best Advertising Medium

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DELAVSKI DNEVNIK ZA SLOVENCE V AMERIKI

Najstarejši slovenski dnevnik v Ohio Oglasi v tem listu so uspešni

VOLUME XIX. — LETO XIX.

CLEVELAND, OHIO, TUESDAY, (TOREK) AUGUST 25, 1936.

ŠTEVILKA (NUMBER) 201

LANDON PROTI CENZURIRANJU IZOBRAZBE

Pravi, da je proti temu, da bi se od učiteljev zahtevalo prisega, ki se jih ne zahteva od drugih državljanov.

CHAUTAUQUA, N. Y. — Republikanski predsedniški kandidat Alf M. Landon je imel sinoči tu govor, tekmo katerega je izjavil, da je proti temu, da bi se od ameriških učiteljev zahtevalo prisega lojalnosti in da ne bodo učili komunističnih principov ali sploh načel, ki so v nasprotju z ameriško ustavo. Landon je s tem nedvomno hotel pobiti trditve, da je Hearstov varovavec, Kajeti Hearstovo časopisje se stoddostno ogreva za splošno uvedbo te prisega za ameriške učitelje. Obenem je poudaril, da ameriške šole ne smejo priti pod zvezno kontrolo, kar se smatra za znak, da je proti ustanovitvi posebnega zveznega departmanta za javno izobrazbo. "V Kansasu verjamemo", je dejal, "da morajo ostati naše šole — javne, farne in privatne — izven zvezne kontrole. Bolj kot kdaj prej je potrebno dandanes, da ostanejo naše izobraževalne ustanove v rokah posameznih občin in izobraževalnih delavcev. Če priznamo, da je dandanes neter nasproten svobodni vladi. V več deželah je javna izobrazba v rokah vlade, ki jo je sprejela v imenu avtokratičnih imenov. Prosta izobrazba v teh deželah je uničena."

Landon je dalje dejal, da verjame, da ima učitelj enako pravico izraziti svoje politično, versko ali socialno mnenje kot vsak drug državljan in delovati v smeri uresničenja svojih političnih ali socialnih idealov. Toda učitelji morajo poudariti, kadar nastopajo javno, da izražajo svoje osebno mnenje ali prepričanje, "To ni vprašanje svobode govora, temveč zgolj dostojnosti in spoštovanja mnenja drugih ljudi, zainteresiranih v njihove ustanove."

Landon je tudi svaril proti (Dalje na 3. str.)

DUNAJ JE ALARMIRAN

DUNAJ. — Sinoči so vso noč patrolirale po mestu močne policijske in katoliške napadalne čete in kancler Kurt Schuschnigg je baje odredil strogo pravilnost svojih oboroženih sil iz bojazni pred protinacijskim pučem.

Brat mu je umrl

Ta teden je Rudolphu Lischu, glavnemu podpredsedniku S. S. P. Z., nanagloma umrl v West Frankfortu, Ill., brat Nick, star 21 let.

Himen

V soboto se je poročila Miss Katherine Lebar, hčerka Mrs. Lebarjeve, ki vodi gostilno na 2022 St. Clair Ave., in sicer z Mr. Victorjem Colombijem.

Zaroka

Zarokila sta se Eleanor Florence Kastelic z 383 E. 152 St. in Guy F. Weimer z 386 E. 149 St.

Vrnitev iz bolnišnice

Justine Zevnik, 1554 East 55 St., se je vrnila iz Lakeside bolnišnice in prijateljice jo lahko sedaj obiščejo na domu.

Armada deloiskalcev v Clevelandu stalno narašča

Vzlic povečani industrijski aktivnosti je na clevelandskih cestah vedno več ljudi, ki iščejo dela in jih bo še več in več.

Clevelandski dnevnik 'Press' je hotel dognati, zakaj število Clevelandčanov na relifu ne pada vzporedno s povečano industrijsko aktivnostjo ter pri tem dognal, da drži tudi za Cleveland, kar je bilo napovedano za Združene države v splošnem, namreč, da bo vzlic povečani industrijski delavnosti na delovnem trgu vedno več in več brezposelnih delavcev in delavk. Clevelandu bi ostalo 70 tisoč brezposelnih tudi v slučaju, da bi se industrijska aktivnost dvignila na stopnjo iz l. 1929, ko je bilo v mestu 30 tisoč brezposelnih, dočim jih je bilo l. 1925 samo 15 tisoč. Pomniti je namreč treba, da so bili tekem depresije stroji zelo izboljšani in tovarne rabijo čedalje manj delavcev, obenem pa prihaja na delovni trg vsako leto svež prirastek z mladino obeh spolov, ki hoče dela in zaslužka.

Križa je poglajala na delovni trg mnogo ljudi, ki bi drugače morda nikdar ne iskali dela. Ko je na primer družinski oče izgubil delo, so morali za delom mati in starejši otroci, ki so potem večinoma za stalno ostali na delovnem trgu, čeprav je oče medtem zopet dobil delo. Z večino teh ljudi je treba odslej računati. Te ljudi je bilo težje spraviti na plačilne liste, kakor spraviti jih z njih. Tudi ženske, ki začno delati v tovarnah, potem nerade ostanejo doma. In če pristejemo še naravni prirastek na prebivalstvu mesta Clevelanda, ki znaša okrog 25 tisoč glav na leto, je pred nami kar nič vabljava slika, kolikor se tiče situacije na delovnem trgu. Vedno več deloiskalcev! In vedno manj dela!

Ce se vzame za podlago sta-

tistiko Ameriške delavske federacije, ki kaže, da je v Združenih državah danes 1,900,000 več delamožnih oseb ali deloiskalcev kot l. 1929, potem znaša ta prirastek za Cleveland, ki ima v svojih mejah en odstotek prebivalstva Združ. držav. 19 tisoč oseb.

Dasi je produkcija v Ameriki od l. 1925 stalno naraščala, je stalno naraščalo tudi število brezposelnih, ki je naraslo do l. 1929 na tri milijone. To je bilo število "normalno" brezposelnih. Producerske metode so se od tedaj neprestano izboljševale, stroji so hiteli in še hiteli metati nadaljne tisoče delavcev na cesto. L. 1923 je 188 tisoč deloiskalcev našlo 77 tisoč del. l. 1929 pa 276 tisoč deloiskalcev 79 tisoč del. Vedno več deloiskalcev in vedno manj dela!

Boljši stroji prinašajo povečano produkcijo, ne da bi bilo treba najeti več delavcev ali podaljšati delovne ure. Nasprotno se je v mnogih slučajih skrčilo oboje. Neka tovarna trgovskih strojev, ki je še l. 1933 zaposlila 1200 oseb, jih ima danes na plačilni listi še 700. Neka tovarna jeklenih izdelkov je pred krizo zaposlila 7000 delavcev, kadar je bila produkcija na višku, danes pa jih zaposluje samo še 2800!

Skupaj vzeto — na eni strani stalni prirastek na delovnem trgu, na drugi pa neprestano izboljševanje mašinerije — to ne more pomeniti drugega kot to, da tako v Clevelandu kot drugod po deželi ni izgleda, da bi se situacija na delovnem trgu mogla izdatno izboljšati, dokler ne pride do temeljitih gospodarskih reform.

Clevelandčan brzojavil Hitlerju

Abraham Pickus, predsednik Majestic Oil korporacije, je poslal nemškemu diktatorju Hitlerju brzojavko sledeče vsebine: "Casopisi poročajo, da je poplavila Nemčijo protiruska propaganda, ki dolži Rusijo vojnih priprav v Baltičkem morju. Ta obdolžba je neresnična. Rusija je pripravljena podpisati nenapadalni pakt z Nemčijo in drugimi državami. Pomagati španskim rebelom proti ustavi in diplomatsko priznani španski vladi je proti vsem človeškim principom. Vsaka vlada, ki pomaga klikam morilec generala Francisca Franca, izvrši s tem največji zločin na svetu. Na podlagi mednarodnega zakona ima vsaka vlada pravico prodajati orožje ustavi španski vladi. Prosim, da odgovorite."

V premogorove

Mr. Andrew Gerl, Jr., sin poznanih Gerlovih z E. 200 St., so lastnik Bliss Coal Co., se je podal v Charleston, West Virginia. Oglel si bo tamkajšnje premogorove.

Društveni asessment

Nocoj je zadnji čas za plačati vaš društveni asessment. Društva, ki zborujejo v Slovenskem Narodnem Domu na St. Clair Ave. bodo pobirala asessment v spodnji dvorani.

VELIKO NAROČILO ALUMINIJA

NEWTON, Ia. — Tovarna Maytag pralnih strojev je ta teden dobila iz New Yorka veliko pošiljko aluminija, ki je bil z ladjo pripeljan do Milwaukeeja, od tam pa z vlakom v Newton, Iowa. Ta pošiljka aluminija, ki je vredna tri četrt milijona dolarjev, bo zadostovala za 50 tisoč pralnih strojev. Maytag Co. ima eno največjih livarn aluminija na svetu.

Prosta voznja

Krichman in Perusek Furniture Co., 15728 Waterloo Rd., daje ta teden z vsakim nakupom v vsoti \$10 ali več prosto voznjo na jezeru do Cedar Pointa na Slovenski dan, ki ga tam priredijo v nedeljo Orli in South East Improvement Association.

Smrt pod vlakom

Neki nepoznan možki je šel minulo nedeljo v predor N. Y. C. železnice pri Harvard Ave., kjer se je vsedel ter začel jesti, ko je pridrvela lokomotiva, ga zgrabila ter ga vlekla s seboj dve milji in pol. Nesrečnega je pri tem pretrgalo na dvoje.

V avtni nesreči

Miss Rose Kranz, 19006 Mohawk ave., se je poškodovala v avtni nesreči in je bila prepeljana v bolnišnico, sedaj pa se že nahaja v domači zdravniški oskrbi.

Nemški protestantizem kritizira Hitlerja

Nacijski diktator je bil napaden s priznic zaradi svojega proticerkvenega stališča.

BERLIN. — Protestantisti pastori širom Nemčije so v nedeljo na priznicah čitali javno okrožnico, ki ostro kritizira Hitlerjev režim zaradi njegovih proticerkvenih tendenc, ki so zlasti očitno izražene v podporanju novega nemškega paganizma, ki zahteva povratek k "verni pradedov". Okrožnica pravi, da se gre zdej za to, ali se bo krščanstvo v Nemčiji ohranilo ali ne. "Nezaslišano kakor je, se v Nemčiji z nezasišeno silo zatira evangelijski protest. Dasi je že sama misel, da bi se Nemčija kdaj obrnila proti evangelijski, za protestante nesprejemljiva, se baš to dogaja."

Okrožnica nato navaja več vplivnih nacijskih, med njimi dr. Roberta Leyja, voditelja nacijske delavske fronte, o katerem pravi, da stoji na stališču, da nacizem in krščanstvo ne moreta delovati skupno in zahteva, da prvi nadomesti slednjega. Zaključena je z zahtevjo, da se dovoli nemškemu ljudstvu odprto izpovedati svojo vero, da se preneha s cerkveno špijonažo in da se oprosti cerkveni tisk in dohodnine ustanovi nacijskih spon.

Okrožnica je bila prečitana v navzočnosti nacijskih tajnih agentov, ki so v več krajih zalepili kopije te okrožnice, predno so bile prečitane. Posebnih incidentov ni bilo.

Hitler podaljšal obvezno vojaško službo

BERLIN. — Nacijski diktator Adolf Hitler je včeraj podaljšal obvezno vojaško službovanje z enega na dve leti, s čemer bo izdatno povečana nova nemška armada, ki je v marcu štela 650 tisoč mož. Zadevni dekret je takoj stopil v veljavo. Hitlerjeva vlada trdi, da je bila ta odredba potrebna zaradi rastoče boljševiške nevarnosti. "Zgodovina nas je naučila," pravi Hitlerjev dekret, "da je v svrhu ohranitve miru bolje doprinese potrebne žrtve kot utoniti v komunističnem kaosu."

PARIZ. — Francoski diplomatski krogi komentirajo Hitlerjevo odredbo, s katero je bila podoljšana vojaška službena doba v Nemčiji na dve leti, da je Hitler zjutraj ponudil Franciji roko v znak sprave, zvečer ji pa prisolil krepko klofuto. Hitlerjeva nova odredba je namreč prišla za petami prepovedi izvoza orožja in vojnega materiala v Španijo, kar se je smatralo za spravno gesto Hitlerja napram Franciji. Sodi se, da bo novi Hitlerjev korak imel za posledico, da bosta komunistična in socialistična stranka v francoskem parlamentu nehali zagovarjati skrajšanje francoskega vojaškega roka, ki takisto znaša dve leti.

Slike v sredo

Grdinove slike bodo kazane v sredo zvečer v Collinwoodu na dvorišču Grdinove prodajalne na Waterloo rd. ob navadnem času, ko se bo zmrčilo. To pot bo zopet druga zbirka slik.

Eden ruskih zarotnikov izvršil samomor

MOSKVA. — Nihajlo Tomski, načelnik sovjetske državne založbe v Moskvi, ki je bil obdožen udeležbe pri zaroti proti Stalinu in sovjetskemu režimu, je v soboto na svojem podeželskem domu v Boljševi, 50 milj od Moskve, izvršil samomor. Tomskijeva revolucionarna karjiera se je začela l. 1904, ko je postal komunistični organizator v Revelu, pozneje pa v Petrogradu (Leningrad), Moskvi in inozemstvu. Bil je zaradi svojih revolucionarnih aktivnosti večkrat zaprt pod carskim režimom. Ko je po revoluciji postal član "desničarske opozicije," je bil l. 1928 izključen iz komunistične stranke, ki ga je pa leto pozneje zopet sprejela nazaj in mu zaupala važne vladne pozicije. Tomski je bil svoječasno tudi član političnega biroja in predsednik vseunijskega strokovnega sveta. Izjave sedaj na smrt obsojenih zarotnikov so ga spravile v zvezo z zaroto in odrejena je bila preiskava. Tomski, ki je pred izvršnim odborom založbe, kateri je načeljeval, priznal, da je strankinemu vodstvu prikril, da je bil l. 1929 udeležen s Kamenjevim pri protirevolucionarnih pogajanjih, se je bržkone zbal posledice ter sam napravil vsemu konec. Pravda, uradno glasilo ruske komunistične stranke, je zapisala, da je njegov nastop pred izvršnim odborom sovjetske založbe "dokaj jasno osvetlil njegovo izdajalsko početje."

HOČE BITI OBEŠEN

LOS ANGELES. — Winston B. Gardiner, 23-letni mornariški radijski operator, ki je v navalu ljubosumnosti umoril svojo 19-letno ljubico Murrielo Lucillo West, prisi oblasti, naj ga takoj obesijo. "Ubil sem jo," je večkrat ponovil v svoji celici v policijskih zaporih, "torej me obesite!"

Mary Gabrenja umrla

Danes zjutraj je nanagloma umrla Mary Gabrenja (Vidič) rojena Faletič, stara 56 let in stanujoča na 891 Addison Rd. Tukaj zapuša žalujočega soproga Mika in štiri otroke: Olga omož Vogrič, Angelo, Alojza in Elvero, ter brata Jožefa in več drugih sorodnikov. Doma je bila iz Srednje vasi na Primorskem, kjer zapuša sestro Marjano omož. Leban, brata Pavla in več drugih sorodnikov. V Ameriki je bivala 23 let. Pogreb se bo vršil v četrtek zjutraj iz pogrebnega zavoda Jos. Zele in Sinovi, 6502 St. Clair Ave., ob 8:15 v cerkev sv. Vida in na pokopališče Calvary.

Letošnji avgust je vroč

Clevelandski zvezni vremenski napovedovalec Ralph C. Mize je včeraj izjavil, da je letošnji avgust najbolj vroč, kar jih je Cleveland doživel v zadnjih 65 letih. Včeraj je vročina zdelala 35-letnega Josepha Janiesjevskija, ki se je zrušil mrtev na tla pred poslopjem kriminalnega sodišča.

Novo poslopje v naselbini

Slovenski pogrebnik Frank Zakrajšek je kupil Ziemovo poslopje na St. Clairju in vzhodni 60. cesti in namerava tam zgraditi moderen pogrebniški zavod. Staro poslopje že rušijo in novo se bo začelo takoj zidati. Upo se, da bo do novega leta že gotovo. George Voinovitch, mladi sbski arhitekt, dela načrte za novo poslopje.

Španske rebelne armade napredujejo

Predsednik Azana je baje pripravljen na beg iz glavnega mesta, ki pa je mirno. Maroški legijonarji so pokončali več delavskih oddelkov

Rebelni zračni napad na madridsko letališče uničil 18 vladnih letal.

ZADNJE VESTI

GIBRALTAR. — Angleški rušilec Cyprus je sinoči zaplenil tri španske tovorne ladje, ki jih je zalotil v angleških vodah (polje Gibraltarja) brez luči. Španske ladje so vozile bojni material vladnim četam v Malagi.

LIZBONA, Portugal. — v guadarramskih gorah se vrši silovit artiljerijski dvoboj med vladnim in rebelnim topništvom in vsi znaki kažejo, da je pričakovana rebelna ofenziva v teku. V bližini Navalmorale se je vnela huda bitka med rebeli in vladnimi četami, ki skušajo zabiti zavozdo med rebelno južno in severno armado. Asturski rudarji, ki oblegajo Oviedo, so prodrli skozi prve rebelne bojne črte in začeli napadati z dinamičnim tamošnje rebelne glavne postojanke. Madridska vlada poroča, da so bila tekom zračnega napada na Madrid sestreljena na tla tri rebelna letala. Predsednik španske republike Azana je včeraj obiskal bojno linijo. Vladne čete so obkobile Cordoba in so na več mestih že vdrle v mesto. Rebelne sile kontrolirajo približno štiri petine španskega ozemlja s 14 milijoni prebivalcev, vlada pa eno petino z 8 milijoni prebivalcev. Vojna sreča pa je bilo doslej spremenljiva in se ni nagnila odločilno na nobeno stran in je izid civilne vojne še zmerom v dvomu.

MADRID, dne 24. avgusta.

Poroča se, da je predsednik Manuel Azana spričo vesti o napredovanju rebelnih čet na južni fronti ukrenil vse potrebno, da se umakne iz Madrida in da je bila njegova prtljaga že poslana v pristanišče Valencije. Rebeli v vseh strani pritiskajo proti Madridu in vlada se boji, da njeve čete ne bodo mogle vzdržati silovitega rebelnega napada in da bo Madrid padel v rebelne roke. Vlada se tudi boji, da bi v tem slučaju čete anarhističnih miličnikov ne vrline rebelom milo za drago ter se maščevale za masakriranje tovarišev v raznih španskih mestih po rebelih s pobijanjem rebelnih simpatičarjev, ki jih je v madridskih ječah kakih dva tisoč. Resna bojzen obstoji, da bi prišlo do krvavih represalij, ako bi se zgodilo kaj hudovitega. Predsednik socialistične stranke Caballero, o katerem poročajo, da je ujetnik rebelnega generala Mole v Segoviji. Toda madridsko prebivalstvo je spričo vseh teh govornic mirno in ne kaže nobenega razburjenja ali bojzani.

Na obisku

V Clevelandu se nahajajo na obisku za nekaj dni Mrs. Rose Petoklep in sin Joe iz Detroita, Mich., hčerke Mrs. Peter Yukicha iz Sault Ste. Marie, Mich., in Mrs. Pat Balich iz Detroita. Nahajajo se pri Franku Celinu, 15705 Saranac Rd., in John Mihelichu, 698 East 156 St. Ogleдали so si našo tiskarno in Slovenski Narodni Dom, in se zahvaljujejo Mr. Tavčarju za prijazen sprejem.

Na obisku

Iz Dulutha, Minn., so prišle sem Mrs. Angela Blatnik in hčer Rosie. Nahajate se pri Franku Arko, Babbitt Rd. Mrs. Blatnik se je prej pisala Lausina, doma pa je iz Lipovše. Prijatelji jo lahko obiščejo. Tukaj ostane do četrta. (Dalje na 3. str.)

DEČEK OBTOŽEN UBOJA

WELLSEBORO, Pa. — Včeraj se je tu začela porotna obravnava proti 14-letnemu Lylu Westu iz Andoverja, N. Y., ki je po nesreči ustrelil 8-letnega tovarišta Hughja Townsenda, s katerim sta lovila žabe. Lyl je bil obtožen nenameravanega uboja.

Frank Miklavčič umrl

V noči med pondeljkom in torkom je preminul pionir Fr. Miklavčič, stanujoč na 22401 Beckford Ave. v Euclidu. Rajni je bil star 68 let, doma iz vasi Malo Mraševo, fara Leskovec pri Krškem. V Ameriko je prišel pred 40 leti. Družina Miklavčič je prepotovala mnogo držav na zapadu, rajni je delal v več državah v premogorovih, živel je z družino v Wyomingu in po Illinoisu v Lassalu, Jolietu in drugod. V stari domovini zapuša dva brata, tu pa soprogo Marijo, rojeno Miller, doma iz vasi Gorice, fara Leskovec in hčer Mary, poročeno z Mr. Irving Schwartzmanom, sina Josipha, ki je popolnoma hrom od časa svetovne vojne, sina Johna in hčer Helene, ki je poročena z Mr. Zbakrjem. Rajni je bil težko bolan zadnjih 6 mesecev in bil je član društva sv. Vida št. 25 KSKJ.

Pogreb rajnega se bo vršil v četrtek ob devetih v cerkev sv. Kristine in na pokopališču Calvary pod vodstvom pogrebnega zavoda A. Grdina in Sinovi.

Relifna stanovanjska kriza

V Clevelandu je čedalje težje dobiti stanovanja za družine na relifu, ki so vržene na cesto, pravi okrajni relifni direktor Clark L. Mock, čemur je v prvi vrsti krivo pomanjkanje stanovanj, ki postaja vsak dan bolj občutno, dalje novi državni zakon proti plačevanju najemnine v gotovini, kar informira hišnega posestnika, da je iskalec na relifu, in pa odlašanje izplačil za najemnine na podlagi Annatovega zakona vsled skrčenja števila uslužbencev relifne uprave, ki zdaj sama ne more vsemu biti kos.

Stradalni umetniki v živalstvu

V povojni dobi smo često čitali o ljudeh, ki so se ponašali s tem, da so preživeli več tednov brez vsakršne hrane. Šlo je večinoma za rekordarje, manj za bolnike, ki so skušali z odtegnjenjem hrane nabasati žepa na račun strmečih množic.

Cisto drugačen značaj imajo nešteti primeri dolgotrajnega stradanja v naravi, zlasti v živalskem svetu. Tu je v dobah pomanjkanja hrane neobhodno potrebno vzdržati dalj časa in v mnogih primerih lahko vzdržijo živali tako dolgo, da so naši rekordi proti temu otroška igra.

Na čelu stradalnih umetnikov v živalskem svetu je menda neka vrsta kobilice, ki že v stanju ličinke prebije sedem let brez hrane. Tako dolgo namreč traja to stanje pri nji.

Te kobilice zaradi posebnih razmer, v katerih živi in se razmnožuje, ne bomo označili za pravo umetnico v stradanju. Imamo pa dovolj drugih živali, zlasti plazilk, ki stradajo po vseh prilikah in to često zaradi nedostajanja hrane. Posebno kače v jetojstvu kaj radé začno z glavnim stavkom. Zelo znan je primer udava iz pariškega živalskega vrta, ki se je štiri leta dolga hranil vsake hrane in je naposled klaverno poginil. V londonskem zooloju so imeli tudi veliko kačo, ki ni hotela 18 mesecev ničesar zavžiti, potem pa je nenadno premislila.

Mnogim živalim je narava sama dala nekaj možnosti, da v dobi pomanjkanja. Ta možnost obstoji v "železni rezervi", t. j. toliški, ki jo hrani v organem za slabe čase. Klasičen primer te vrste je velblodja, v kateri se nabira mast. Tudi človek ima več ali manj masti med svojimi mišicami, kar mu pomaga v jetroh in drugod.

Mnogi mehkužci vzdržijo lahko dve leti in dalj brez hrane. Nekoliko leti afriški polž, ki so ga imeli štiri in dvajset mesecev v nekem naravoslovnem zavodu in niso vedeli, da je živ. Tudi je skrbno prilepljen na neki listek in ni dal od sebe niti najmanjšega znaka življenja. Nekega dne pa se je hipoma zdravniki po stekleni omari. Afriški polž takih polžev, ki lahko preživijo dolgo brez hrane. To nje sposobnost tudi pridno izkorišča. Na svojih dolgih nalečih proči od človeških naselij, s seboj v torbi cele kupele trdoživosti zanje isti položaji kakor za nas — konzerve. Potovalci so že davno poročali o ribah, ki zamrznejo v sibir-

skih zimah v led in vztrajajo v njem kakor mrtve često dolge mesece. Ko se ozračje segreje in prejne voda nekoliko sončne toplote, se ribe prebude v normalno življenje. Nekaj podobnega opazujemo lahko tudi pri naših ribah, ki imajo tudi sposobnost, da jim zamrznjenje ne škoduje. Prav to izkoriščajo ribo gojci in jih zato pošiljajo umetno zaledenele po svetu. V otrplem stanju vzdrže te živali tudi po dva meseca, ko se led otaja, pa nanav zažive.

Z zgornjim izvajanjem bi lahko pripomnili še to, da je zimsko spanje mnogih živali tudi lep dokaz za to, da morejo živa bitja prebiti dolgo časa brez hrane in da se človek v tem pogledu nikakor ne sme preveč ponašati s svojimi rekordi.

Zakonski prepri

V Londonu je zbuja precej pozornosti proces, na katerem so poročeno ženo obsodili, da se je morala pismeno obvezati, da se ne bo nikoli več prepirala s svojim možem. Juristi so bili s to razsodbo zadovoljni, drugače pa je bilo s široko javnostjo. V velikem londonskem dnevniku je znana pisateljica Helen Simpsonova n. pr. zapisala naslednje:

"Narave človeka ne moremo spremeniti s popisanim kosom papirja. Gotovo imajo mnogi ljudje naravnost praznoverno zaupanje v pravilnost in moč žigosanih papirjev, toda zaupanje, ki ga kaže mož te dame v brzokone dobro mišljeni podpis, je vendarle prehudo. Kdor se nagiba k prepirju in ngodrnjavosti, sledi nekemu impulzu, ki je močnejši od slavne sodnje. On ali ona se priklanjata, ker hočeta obratati pozornost nase kakor slabo vzgojeni otroci. Godrnjaji so ljudje, ki trpijo za tem, da se čutijo premalo upoštevane. On n. pr. ima rad dobro srnjo pečenko, pa tudi v mesecih, ko ni mogoče dobiti tega mesa. Če mu žena pojasni na lep način, da ima srnje meso prav tako svoj čas kakor jagode in belušji, ji tega noče verjeti. "Je vedno ista," se huduje, "kadar hočem nekaj imeti, imaš vedno pripravljen izgovor. Zakaj ne morem dobiti v svoji hiši dostojnega obeda? Zakaj ne morem jesti niti tako dobro, kakor mi gre pri X. v slast?" Žena ugovarja, da pri X. tudi dvakrat toliko zaslužijo. "Lepo je, da mi to v obraz poveš," pravi on, "torej je moja napaka, če nimava toliko, da bi se lahko do sitega najedla. Torej ne zaslužim dovolj denarja? Dobro, sedaj pa ti moram povedati." — In sedaj sledi znani družinski prizor, kakršne imajo skoraj vse burke. Vzrok je vedno kakšna malenkost — jed, nova pričeska ali nepričakovan

račun. Da pa stopijo godrnjavke v akcijo, je bilo treba večinoma kakšne malenkosti z otroki. Za časa kraljice Viktorije je žena prebijala svoje življenje v svojem domu, bila je ničemurna, razvajena in zato prepirljiva. Zena v dobi Edvarda VIII. pa živi bolj zunaj nego med svojimi štirimi stenami, neredko je zaposlena v kakšnem poklicu. Denar prinaša v skupno blagajno in porablja svojo odlično energijo za pametne stvari. Zal se često dogaja, da je mož finančno celo od nje odvisen in mora doma brez dela počivati, med tem ko ona lahko dela. Potem mora biti to mir pred popolnoma naravnim viharjem."

ŠPANSKE REBELNE ARMADNE NAPREDUJEJO

(Dalje iz 1. str.)

lijonov dolarjev, so pripravljene, da v slučaju rebelnega vpada v mesto poplavijo podzemne prostore, ki vodijo k državni zakladnici.

Stene te zakladnice, ki se nahaja sedem nadstropij pod zemljo, so iz jekla in betona in sedem čevljev debele, in smatra se da je nemogoče vlomiti vanjo. Zakladnico varuje posadka 50 mož, ki so popolnoma pripravljene na enomesečno obleganje.

BADAJOZ. — Čete španske tujske legije, ki se bori na strani fašističnih upornikov, so večeraj stopile v akcijo pri Somossieri, kjer so popolnoma uničili petnajst vladnih oddelkov s strojnimi puškami. Legionarji so se pri tem poslužili pušavske bojne taktike, se plazili po trebihih proti vladnim postojankam, dokler se jim niso približali na deset korakov, naker so med divjim kričanjem planili na noge ter z bajoneti navallili na vladne borce in jih poklali do zadnjega moža. Na delavski strani je pri tem padlo nad sto mož. Neki ameriški poročevalec je po bitki vprašal nekega legionarja, zakaj se bori proti madridskim četam in mož je odgovoril: "Jaz sem vojak. Borim se za armado. In armada misli, da so

oni v Madridu slabi. Zato se borim proti njim."

SAN SEBASTIAN. — Tisoče vladnih pobevalcev tega od rebelov obleganega mesta je večeraj navalilo na mestno ječo, razkačeno vsled rebelnega bombardiranja San Sebastiana in hoteč se znositi nad rebelnimi simpatičarji, ki so tu zaprti. Da ni prišlo do masakra, se je zahvaliti takojšnjemu nastopu komunistične milice pod osebnim vodstvom vojaškega guvernerja Jezusa Larranaga, ki je množico odgnal od ječe z groznjo, da bo ukazal streljati, če se ne razide. Tekom dneva so padle na San Sebastian tri rebelne granate in to je prebivalstvo silno razkačilo. Larranga jim je baje moral obljubiti, da bo dal ustreliti pet rebelnih ujetnikov za vsakega prebivalca, ki ga bodo ubile rebelne granate.

MADRID. — Vladni letalci so večeraj napadli zgodovinsko mavrsko trdnjavo Alcazar v Toledu, v kateri so zabarikadirani rebeli, ter spustili nanjo osem po 200 funtov težkih bomb. Rebelne čete skušajo z juga prodreti do Toleda ter rešiti oblegane tovariše, toda doslej se jim to ni še posrečilo.

BARCELONA. — Vladni uradniki so priznali, da so sprejeli tukajšnjo tovarno General Motors kompanije, ki jo je katalonska vlada zasegla pred tedni, v tovarno za izdelovanje municije. V preurejeni tovarni izdelujejo zdaj letalske bombe in priprave za spuščanje teh bomb. Vlada je ustanovila posebna sodišča, ki bodo obravnavala vse slučaje "prestopkov fašističnega značaja."

WASHINGTON. — Španska ljudska vlada je obvestila ameriški državni department, da bo plačala polno odškodnino za ameriško posost v Španiji, ki bo zasežena tekom civilne vojne od strani vladnih oblasti v vojne svrhe.

LONDON PROTI CENZURI-RANJU IZOBRAZBE

(Dalje iz 1. str.)

"bližnjicam", to je proti pospeševanju razvoja ameriškega šolskega sistema od strani zvezne vlade. Ameriški šolski sistem ni bil ustvarjen čez noč, je dejal, temveč je sad vztrajnega prizadevanja, trudopolnega dela in požrtvovalnosti. "To je vzelo časa, to je res. Toda procesi demokracije so bili vedno počasnejši kot oni močnih vlad, zato pa toliko gotovejše prinašajo dobre posledice."

Glede ameriške mladine je dejal, da se ni treba bati zanjo, ako se jo bo podkovalo v ameriški filozofiji in tradicijah, da bi ji proučevanje tujih vladnih sistemov škodovalo. Potem je podal svarilo, da je treba spričo "prizadevanj doma in na tujem, kjer skušajo razni voditelji priti do oblasti s tem, da se postavljajo na čelo ljudskim masam", posvečati posebno pažnjo poučevanju principov amerikanizma, da bodo bodoče generacije opremljene z razumevanjem in inteligenco, ki jim bo omogočila ločiti resnico od stalno naraščajoče propagande."

Landon si je privoščil tudi Rooseveltovo administracijo, ko je opozoril na splošno rabo zvezne vledne mašinerije z namenom da se ohrani sedanjo administracijo na oblasti", kar je po njegovem mnenju nedopustno.

Na demokratsko obdobje, da je uravnovesil kansaški državni proračun na ta način, da je znižal plače učiteljev, je Landon odgovoril, da gre v Kansasu 40 odstotkov vsega davčnega denarja za vzdrževanje ljudskih šol.

Help Kidneys

Don't Take Drastic Drugs
Your Kidneys contain 9 million tiny tubes or filters which may be endangered by neglect or drastic, irritating drugs. Be careful! If functional Kidney or Bladder disorders make you suffer from Getting Up Nights, Nervousness, Loss of Appetite, Pains, Rheumatic Pains, Dizziness, Cries Under Eyes, Neuritis, Acidity, Burning, Smarting or Itching, you don't need to take chances. All druggists now have the most modern advanced treatment for these troubles—a Doctor's prescription called Cystex (Sina-Tex). Works fast—safe and sure. In 48 hours it must bring new vitality and is guaranteed to make you feel 10 years younger in one week or money back on return of empty package. Cystex costs only 2c a dose at druggists and the guarantee protects you.

Vstavite se v gostilni "Ljubljana" na Veliki jezerski razstavi.

LIFE'S BYWAYS

SAY-MAYNIE: Will You Tune That Out - AND SEE IF YOU CAN PICK UP SOME SNAPPY DANCE MUSIC - OR A BOXING PROGRAM - WHO WANTS T'LISTEN TO A LECTURE ON ETIQUETTE!

Vsem Slovencem,

ki čitajo angleško, kakor tudi staršem, ki želijo dati svojim odraslim sinovim in hčeram v roke dobro knjigo, priporočamo

krasno novo povest

Grandsons

(VNUKI).

KATERO JE SPISAL

Louis Adamic

Avtor 'The Native's Return,' 'Laughing in the Jungle' in 'Dynamtte'

To je povest treh vnukov slovenskega izseljenca v Ameriki.

Cena lepo vezani knjigi obsegajoči 371 strani, je \$2.50.

NAROČILA SPREJEMA

ENAKOPRAVNOST

6231 ST. CLAIR AVE. — — — — CLEVELAND, OHIO

ANEKDOTA

Slikar Whistler je bil že za svojega življenja zelo slaven po Angleški in je prejel vsakovrstna priznanja. Nekoč so ga bili spet odlikovali.

"Kako to, da prejemaš toliko odlikovanj?" ga je vprašal neki prijatelj. "Kolikor vem, jih imaš sedaj že tri."

"Gotovo," se je zasmel Whistler, "tretje odlikovanje sem dobil, ker sem imel že dve, drugo, ker sem imel že prvo, in prvo, ker nisem imel prej nobenega."

Ta odgovor je krožil po ANEKDOTA

ZGUBILA JE 20 FUNTOV DEBELOSTI

Bodite živahni in vitki — to imate lahko ako ne poslušate klepetulj. Ako hočete shujšati ne vživajte veliko mastnih jedi, masla, smetane in sladkarij — povzajte več sadja in zelenjave in vzemite vsako jutro pol žlice Kruschen Salts v kozarcu vode.

Mrs. Elma Verille, Havre de Grace, Md., piše: "Shujšala sem za 20 funtov. Sedaj mi oblika dobro pristoja." Nobene drastične telovadbe, ako vsaki dan povzimate Kruschen Salts.

IZNEBITE SE GLAVOBOLA

Olajša mesečno trpljenje

Brez opija ali kinina

All vas nadlegujejo hudi glavoboli? Iznemite si jih! Za hitro odpravo — brez kinine, bromida ali opija — poskusite Garfield prašek proti glavobolu. Za povziti štiri krat 10c, 12 za 25c.

GARFIELD

Prašek proti glavobolu ZASTONJ!

Pišite za brezplačen poiskus Garfield praška proti glavobolu — tudi Garfield čaj proti zapiranju. Pišite Garfield Tea Co. Dept. T, Brooklyn, N. Y.

JUGOSLAVIJA

preko

JUŽNE PROGE

Solnina stran Atlantika

Najhitrejša direktna proga

VULCANIA SATURNIA

8. sept. — 26. sept. — 15. okt.

SLIKOVITA PROGA PREKO GENOVE

15 ur ugodne železniške vožnje do vaše domovine

REX (najhitrejši parnik na južni progi) c. di SAVOIA (edini zyro-zgrajen parnik na morju)

29. avg. — 5. sept. — 19. sept. — 5. okt. — 10. okt.

Na naših parnikih boste dobivali najboljšo hrano, dobro postrežbo in luksuzne prikladnosti, radi česar je postala Italian Line glasovita.

Za pojasnila in rezervacije se obrnite na kakega našega agenta ali na našo podružnico na: 1000 Chester Ave., Cleveland, Ohio

ITALIAN LINE

ONLY IN NORGE DO YOU GET THE PLUS VALUE OF ROLLATOR REFRIGERATION

Part of the plus value in Norge is the plus cold-making power of the Rollator. It is able to make more cold than you'll ever need, is simple in construction, smooth in operation, uses hardly any current, is almost everlasting. By actual test, the Rollator improves with use.

The extreme efficiency and dependableness of the Rollator is the basis of saving in both food and refrigeration. Rollator Refrigeration enables Norge owners to save up to \$11 a month.

THE ROLLATOR... Smooth, easy, rolling power provides more cold — uses less current.

SEE THE NORGE BEFORE YOU BUY

ONLY IN THE NORGE WASHER DO YOU GET THE PLUS VALUE OF Autobuilt TRANSMISSION

When you buy a new washer, you expect it to give you years of quiet, dependable, trouble-free service.

But do you realize that, from the standpoint of dependable performance, the most important part of a washer is the part you never see? It's the transmission. And only the Norge washer has the "Autobuilt" transmission, with its system of "take-up points" which makes the Norge truly a life-lasting washer.

(Model 50-F Washer with Pump Illustration) 50-EWK-1

SUPERIOR HOME SUPPLY

6401-05 Superior Ave.

NORGE

Carica Katarina

Zgodovinski roman

— Veličanstvu je treba samo ukazovati!

— Kaj je torej s to hčerko? — nadaljuje Katarina in nagrbani čelo, ker ji je neka slutnja govorila, da bi ji ta ženska zares lahko odvzela carsko krono. — Videla je, da se je na obzorju njenega vladanja pojavila prikazen, ki bi mogla postati nevarnejša, kakor je bil sam upornik Pugačev. Grof Panin, povejte mi predvsem, čigava hčerka je ta ženska? Ali je njen oče kozaški hetman Razumovski?

— Ne, Veličanstvo, — zajecija minister Panin, — Razumovski ni njen oče!

— Ni — kdo je torej?

Grof Panin vstane. Katarina je videla, kako je njen zvesti svetovalec razburjen. Tega nenavadnega razburjenja si ni znala raztolmačiti.

Tudi Katarina je vstala s svojega stola.

— Panin, — vzkligne carica — vedeti hočem čisto resnico! Ali slišite — čisto resnico! Zdi se mi, da bi mi radi zatajili neko strašno tajnost. Vprašam vas: kdo je oče te deklice? Ali je to oseba, ki jo poznam, — ki mi je bila morda kedaj bližju? Panin — povejte mi resnico!

Minister pa še vedno ni hotel govoriti. — Težko je dihal, ustnice pa so mu drhte. Plaho je gledal carico.

— Oh, Veličanstvo, — vzkligne minister Panin, — to je najtežji trenutek mojega življenja! Nesrečen sem, da sem prav jaz moral najti te listine, da sem baš jaz tisti, ki vam bo povedal resnico o Elizabetini hčerki. — Seveda pa sem jih moral baš jaz najti, kajti jaz edini imam dostop v arhiv.

— Grof Panin, prosim vas, nikar ne hodite kakor mačka okrog vrele kaše! — ga prekinje Katarina. — Kdo je oče moje tekmovalke? Kdo je bil ljubimec carice Elizabete?

— To je bil človek, ki ga Vaše Veličanstvo zaničuje in sovraži, — človeka, katerega sem vedno smatral za največjega in najnevarnejšega sovražnika Vašega Veličanstva! Na žalost se mi je zelo pozno posrečilo Vašemu Veličanstvu odpreti oči.

— Ha — še slutim! — vzkligne Katarina. — Grof Panin, govorite! Kdo je oče one deklice?

— Grof Gregor Orlov! Katarina se opoteče.

Carica ruska je omahnila v svoj naslanjač.

— Vedela sem — slutila sem, da me je varal! — Ha — prokleti! Medtem ko je ležal pri mojih nogah — ko me je s prisegami prepričeval o svoji ljubezni — ko sem mu jaz dala vse, kar more žena dati možu, katerega ljubi, — kajti pred vami, grof Panin, nimam nobenih tajnosti, — ko sem mu jaz darovala svoje srce — se je ta podlež vtihotapil v palačo carice Elizabete, splazil se je k starki, katere se je že smrt dotaknila s svojim mrzlim prstom!

— Oh, kolikega preziranja je vreden ta človek, ki je svojo ljubezen vedno samo prodajal! Grof Panin, kako me je sram, da se ta človek lahko pohvali, da je bil nekoč čas, ko sem jaz bila njegova last!

Katarina si zakrije z rokama oči, da bi skrila svoje solze.

Ko pa je zopet povsila roke, je minister videl obraz, ki je bil ves rdeč od sramu.

— Veličanstvo, — reče Panin čisto tiho, — nevreden človek vas je dobil v svoje roke, zapeljalo pa vas je vaše srce, ki je edini zapeljivec.

— Veličanstvo, vi pa ste se energično osvobodili tega človeka, ko ste spoznali, da ni vreden vaše ljubezni, da ni vreden, da bi dihal isti zrak, ki ga vzdihavate vi!

— Grof Panin, ali mislite, da sem se ga osvobodila? — vzkligne carica. Grof Panin pa se je silno začudil, ko je videl, da carica joče. — Kako naj bi si mogla misliti, da sem se ga osvobodila, ko pa moram vedno znova trepetati pred njegovimi namerami, ko sem priseljena mu izročiti vojsko ter mu dajati visoka odlikovanja? Grof Panin, mar je to osvobojenje, ko moram mirno gledati, kako mi uničuje njega, ki ga ljubim?

— Oh, grof Panin, še vedno čutim težki jarem, pod katerega me je spravil ta človek in edini cilj mojega življenja je, rešiti se tega jarma.

— Veličanstvo, vse to je odvisno samo od vas! — reče grof Panin in skomigne z rameni. — Že mnogokrat sem vam dejal, da bi bilo najbolje, če bi grofa Gregorja Orlova brez vsakega obotavljanja prijel ter ga zaprl v Petro-pavlovsko trdnjavo. Iz trdnjave pa vodi pot v Sibirijo — ali pa na morišče.

Carica ne odgovori ničesar. S svojo svilenno rutico si je brisala solze z oči.

— Vem, grof Panin, — reče Katarina, — vaš nasvet je sicer prav dober, toda neizvedljiv na žalost! Vi veste, da grof Orlov ni sam! Z njim so vsi plemiči in če bi ga dala zapreti, bi v moji državi nastala takoj revolucija.

— Ne, — Orlov mora zginiti s površja, — poginiti mora, nikakor pa ga ne smemo kaznovati javno!

— Oh, njegov otrok — njegova hčerka — se mu je rodila prav takrat, ko sem ga ljubila, ko sem mu zaupala in ko sem se mu udala!

— Oh, ta Orlov je bil pretkan!

— Grof Panin, sedaj pa mi pripovedujte vse, kar veste o njegovi hčerki. Ali je skrbel zanjo?

— Veličanstvo, — odvrne minister Panin, — Gregor Orlov svoje hčerke ne pozna!

Ko je carica Elizabeta začutila, da njeno razmerje z grofom Gregorjem Orlovim ne bo ostalo brez posledic, je svojo okolico zapovedala o vsem molčati. S svojimi dvornimi damami je odšla v Carsko selo, kamor ni smel nihče nepoklicano priti in v tej samoti je rodila otroka.

— Grof Panin, ali vidite, tudi temu stvoru se je usoda strašno maščevala!

— Oh, če bi videla sedaj grofa Gregorja Orlova pred seboj, bi mu zaklicala:

— Tvoja hči je postala pustolovka — blodnica!

Katarina je planila s svojega sedeža in se razburjeno sprehajala po sobi. Prsi so se ji hitro dvigale.

— Prej ni nikdar pripovedovala, — nadaljuje grof Panin — da je hčerka pokojne carice Elizabete. Ko pa je po svojih mnogih potovanjih prispela napolje tudi v Italijo in ko se je v Benetkah in v Firenzi spoznala z nekim uglednim in bogatim knezom, se je začela izdajati za vašo tekmovalko, Veličanstvo!

— Mnogim osebam je pripovedala o svojem deinstvu. Ona trdi, da so jo pripeljal v Sibirijo, ko je bila še zelo mlada, od tam pa k perzijskemu šahu.

— Od druge strani pa sem zopet slišal, da jo je vzgojil neki glasbenik, potem pa je baje odšla v Italijo, kjer je spoznala kneza Radzivila.

— Naj bo, kakor je. Veličanstvo, ugotovil pa sem, da je francoska vlada pripravljena podpirati težnje te pustolovke.

— Ona živi v Benetkah in hiši francoskega poslanika. Če pa pride na Dunaj ali pa v Prago, stanuje zopet v palači francoskega poslanništva, če pa pripotuje v Dubrovnik, ložira vedno pri francoskem konzulu.

— Povsod jo sprejemajo kot rusko princezo, na njenih pisnih pa stoji: Njenemu carskemu Veličanstvu Carici Ruski. Pravijo, da se je tudi že zvezala s Carigradom in da so naši turški sovražniki pripravljani, da bi jo priznali za carico.

— Veličanstvo, kakor vidite, — nadaljuje grof Panin, — je stvar zelo važna in je skrajni čas, da bi napravili to pustolovko neškodljivo, brez ozira na to, če je hčerka pokojne carice Elizabete ali pa ne!

— Zato se obračam na Vaše Veličanstvo, da bi mi poverili to nalogo in me pooblastili, da

bi mogel dobiti to nevarno osebo v svoje pesti.

Carica je molčala in razmišljevala. Bila je zelo razburjena. Naenkrat pa plane in vzkligne:

— Grof Panin, hvala vam, da ste me pravočasno opozorili na to nevarnost! Imate prav! To pustolovko moramo uničiti! Prav nič ne dvomim o tem, da bi ne bila pustolovka! Prijeti jo je treba! Zapreti jo moramo v rusko ječo, iz katere ne bo več prišla!

— Veličanstvo, — odvrne grof Panin, — to najbrž ne bo tako lahko! Pustolovka se ne nahaja v Rusiji, temveč je sedaj na ozemlju toskanskega kneza, stori ti ne smemo ničesar takega, kar bi medsebojne odnose je še poslabšalo!

— Radi tega ne smemo na noben način uporabiti sile, preostaje nam torej le še eno in to je: prevara. Skrbeti moramo, da bo ta ženska prišla v Rusijo! Samo po sebi pa je umevno, da moramo biti pri tem delu zelo previdni! Gotovo je tudi ona zelo pretkana! — Zato mora biti vaša past zelo previdno nastavljena, če hočemo, da se bo ptičica ujela!

— Grof Panin, ali bi mi morda že lahko kaj predlagali?

— Veličanstvo, priznati vam moram, da nimamo še nobenega načrta, upam pa, da mi bo vaš um pomagal?

— Počakajte, da malo premislim, — odvrne Katarina.

Grof Panin je odšel v ozadje sobe.

Katarina stopi k oknu in pogleda v park. Premišljevala je, kako bi se rešila svoje nevarne tekmovalke. Najti je morala mrežo, v katero bi vlovila to žensko. Ta mreža pa bi morala biti tako močna, da bi naenkrat zajela očeta in hčerko.

Katarina je bila namreč prepričana, da ji je Bog pokazal pot, po kateri bi se lahko osvobodila svojega sovražnika, ki bi se znebila osovražene fa Gregorja Orlova, da bi pri tem ne bilo treba hvarstva njegove stranke i volucije.

Sedaj pa ji je Bog pokazal to tekmovalko, ki je zvedela, da je med to in med črnim grofom Mar bi se ne podala i pot?

(Dalje priloženo)

— Veličanstvo, — zajecija minister Panin, — Razumovski ni njen oče!

— Ni — kdo je torej?

Grof Panin vstane. Katarina je videla, kako je njen zvesti svetovalec razburjen. Tega nenavadnega razburjenja si ni znala raztolmačiti.

Tudi Katarina je vstala s svojega stola.

— Panin, — vzkligne carica — vedeti hočem čisto resnico! Ali slišite — čisto resnico! Zdi se mi, da bi mi radi zatajili neko strašno tajnost. Vprašam vas: kdo je oče te deklice? Ali je to oseba, ki jo poznam, — ki mi je bila morda kedaj bližju? Panin — povejte mi resnico!

Minister pa še vedno ni hotel govoriti. — Težko je dihal, ustnice pa so mu drhte. Plaho je gledal carico.

— Oh, Veličanstvo, — vzkligne minister Panin, — to je najtežji trenutek mojega življenja! Nesrečen sem, da sem prav jaz moral najti te listine, da sem baš jaz tisti, ki vam bo povedal resnico o Elizabetini hčerki. — Seveda pa sem jih moral baš jaz najti, kajti jaz edini imam dostop v arhiv.

— Grof Panin, prosim vas, nikar ne hodite kakor mačka okrog vrele kaše! — ga prekinje Katarina. — Kdo je oče moje tekmovalke? Kdo je bil ljubimec carice Elizabete?

— To je bil človek, ki ga Vaše Veličanstvo zaničuje in sovraži, — človeka, katerega sem vedno smatral za največjega in najnevarnejšega sovražnika Vašega Veličanstva! Na žalost se mi je zelo pozno posrečilo Vašemu Veličanstvu odpreti oči.

— Ha — še slutim! — vzkligne Katarina. — Grof Panin, govorite! Kdo je oče one deklice?

— Grof Gregor Orlov! Katarina se opoteče.

Carica ruska je omahnila v svoj naslanjač.

— Vedela sem — slutila sem, da me je varal! — Ha — prokleti! Medtem ko je ležal pri mojih nogah — ko me je s prisegami prepričeval o svoji ljubezni — ko sem mu jaz dala vse, kar more žena dati možu, katerega ljubi, — kajti pred vami, grof Panin, nimam nobenih tajnosti, — ko sem mu jaz darovala svoje srce — se je ta podlež vtihotapil v palačo carice Elizabete, splazil se je k starki, katere se je že smrt dotaknila s svojim mrzlim prstom!

— Oh, kolikega preziranja je vreden ta človek, ki je svojo ljubezen vedno samo prodajal! Grof Panin, kako me je sram, da se ta človek lahko pohvali, da je bil nekoč čas, ko sem jaz bila njegova last!

Katarina si zakrije z rokama oči, da bi skrila svoje solze.

Ko pa je zopet povsila roke, je minister videl obraz, ki je bil ves rdeč od sramu.

— Veličanstvo, — reče Panin čisto tiho, — nevreden človek vas je dobil v svoje roke, zapeljalo pa vas je vaše srce, ki je edini zapeljivec.

— Veličanstvo, vi pa ste se energično osvobodili tega človeka, ko ste spoznali, da ni vreden vaše ljubezni, da ni vreden, da bi dihal isti zrak, ki ga vzdihavate vi!

— Grof Panin, ali mislite, da sem se ga osvobodila? — vzkligne carica. Grof Panin pa se je silno začudil, ko je videl, da carica joče. — Kako naj bi si mogla misliti, da sem se ga osvobodila, ko pa moram vedno znova trepetati pred njegovimi namerami, ko sem priseljena mu izročiti vojsko ter mu dajati visoka odlikovanja? Grof Panin, mar je to osvobojenje, ko moram mirno gledati, kako mi uničuje njega, ki ga ljubim?

— Oh, grof Panin, še vedno čutim težki jarem, pod katerega me je spravil ta človek in edini cilj mojega življenja je, rešiti se tega jarma.

— Veličanstvo, vse to je odvisno samo od vas! — reče grof Panin in skomigne z rameni. — Že mnogokrat sem vam dejal, da bi bilo najbolje, če bi grofa Gregorja Orlova brez vsakega obotavljanja prijel ter ga zaprl v Petro-pavlovsko trdnjavo. Iz trdnjave pa vodi pot v Sibirijo — ali pa na morišče.

Carica ne odgovori ničesar. S svojo svilenno rutico si je brisala solze z oči.

— Vem, grof Panin, — reče Katarina, — vaš nasvet je sicer prav dober, toda neizvedljiv na žalost! Vi veste, da grof Orlov ni sam! Z njim so vsi plemiči in če bi ga dala zapreti, bi v moji državi nastala takoj revolucija.

— Ne, — Orlov mora zginiti s površja, — poginiti mora, nikakor pa ga ne smemo kaznovati javno!

— Oh, njegov otrok — njegova hčerka — se mu je rodila prav takrat, ko sem ga ljubila, ko sem mu zaupala in ko sem se mu udala!

— Oh, ta Orlov je bil pretkan!

— Grof Panin, sedaj pa mi pripovedujte vse, kar veste o njegovi hčerki. Ali je skrbel zanjo?

— Veličanstvo, — odvrne minister Panin, — Gregor Orlov svoje hčerke ne pozna!

Ko je carica Elizabeta začutila, da njeno razmerje z grofom Gregorjem Orlovim ne bo ostalo brez posledic, je svojo okolico zapovedala o vsem molčati. S svojimi dvornimi damami je odšla v Carsko selo, kamor ni smel nihče nepoklicano priti in v tej samoti je rodila otroka.

— Grof Panin, ali vidite, tudi temu stvoru se je usoda strašno maščevala!

— Oh, če bi videla sedaj grofa Gregorja Orlova pred seboj, bi mu zaklicala:

— Tvoja hči je postala pustolovka — blodnica!

Katarina je planila s svojega sedeža in se razburjeno sprehajala po sobi. Prsi so se ji hitro dvigale.

— Prej ni nikdar pripovedovala, — nadaljuje grof Panin — da je hčerka pokojne carice Elizabete. Ko pa je po svojih mnogih potovanjih prispela napolje tudi v Italijo in ko se je v Benetkah in v Firenzi spoznala z nekim uglednim in bogatim knezom, se je začela izdajati za vašo tekmovalko, Veličanstvo!

— Mnogim osebam je pripovedala o svojem deinstvu. Ona trdi, da so jo pripeljal v Sibirijo, ko je bila še zelo mlada, od tam pa k perzijskemu šahu.

— Od druge strani pa sem zopet slišal, da jo je vzgojil neki glasbenik, potem pa je baje odšla v Italijo, kjer je spoznala kneza Radzivila.

— Naj bo, kakor je. Veličanstvo, ugotovil pa sem, da je francoska vlada pripravljena podpirati težnje te pustolovke.

— Ona živi v Benetkah in hiši francoskega poslanika. Če pa pride na Dunaj ali pa v Prago, stanuje zopet v palači francoskega poslanništva, če pa pripotuje v Dubrovnik, ložira vedno pri francoskem konzulu.

— Povsod jo sprejemajo kot rusko princezo, na njenih pisnih pa stoji: Njenemu carskemu Veličanstvu Carici Ruski. Pravijo, da se je tudi že zvezala s Carigradom in da so naši turški sovražniki pripravljani, da bi jo priznali za carico.

— Veličanstvo, kakor vidite, — nadaljuje grof Panin, — je stvar zelo važna in je skrajni čas, da bi napravili to pustolovko neškodljivo, brez ozira na to, če je hčerka pokojne carice Elizabete ali pa ne!

— Zato se obračam na Vaše Veličanstvo, da bi mi poverili to nalogo in me pooblastili, da

bi mogel dobiti to nevarno osebo v svoje pesti.

Carica je molčala in razmišljevala. Bila je zelo razburjena. Naenkrat pa plane in vzkligne:

— Grof Panin, hvala vam, da ste me pravočasno opozorili na to nevarnost! Imate prav! To pustolovko moramo uničiti! Prav nič ne dvomim o tem, da bi ne bila pustolovka! Prijeti jo je treba! Zapreti jo moramo v rusko ječo, iz katere ne bo več prišla!

— Veličanstvo, — odvrne grof Panin, — to najbrž ne bo tako lahko! Pustolovka se ne nahaja v Rusiji, temveč je sedaj na ozemlju toskanskega kneza, stori ti ne smemo ničesar takega, kar bi medsebojne odnose je še poslabšalo!

— Radi tega ne smemo na noben način uporabiti sile, preostaje nam torej le še eno in to je: prevara. Skrbeti moramo, da bo ta ženska prišla v Rusijo! Samo po sebi pa je umevno, da moramo biti pri tem delu zelo previdni! Gotovo je tudi ona zelo pretkana! — Zato mora biti vaša past zelo previdno nastavljena, če hočemo, da se bo ptičica ujela!

— Grof Panin, ali bi mi morda že lahko kaj predlagali?

— Veličanstvo, priznati vam moram, da nimamo še nobenega načrta, upam pa, da mi bo vaš um pomagal?

— Počakajte, da malo premislim, — odvrne Katarina.

Grof Panin je odšel v ozadje sobe.

Katarina stopi k oknu in pogleda v park. Premišljevala je, kako bi se rešila svoje nevarne tekmovalke. Najti je morala mrežo, v katero bi vlovila to žensko. Ta mreža pa bi morala biti tako močna, da bi naenkrat zajela očeta in hčerko.

Katarina je bila namreč prepričana, da ji je Bog pokazal pot, po kateri bi se lahko osvobodila svojega sovražnika, ki bi se znebila osovražene fa Gregorja Orlova, da bi pri tem ne bilo treba hvarstva njegove stranke i volucije.

Sedaj pa ji je Bog pokazal to tekmovalko, ki je zvedela, da je med to in med črnim grofom Mar bi se ne podala i pot?

(Dalje priloženo)

— Veličanstvo, — zajecija minister Panin, — Razumovski ni njen oče!

— Ni — kdo je torej?

Grof Panin vstane. Katarina je videla, kako je njen zvesti svetovalec razburjen. Tega nenavadnega razburjenja si ni znala raztolmačiti.

Tudi Katarina je vstala s svojega stola.

— Panin, — vzkligne carica — vedeti hočem čisto resnico! Ali slišite — čisto resnico! Zdi se mi, da bi mi radi zatajili neko strašno tajnost. Vprašam vas: kdo je oče te deklice? Ali je to oseba, ki jo poznam, — ki mi je bila morda kedaj bližju? Panin — povejte mi resnico!

Minister pa še vedno ni hotel govoriti. — Težko je dihal, ustnice pa so mu drhte. Plaho je gledal carico.

— Oh, Veličanstvo, — vzkligne minister Panin, — to je najtežji trenutek mojega življenja! Nesrečen sem, da sem prav jaz moral najti te listine, da sem baš jaz tisti, ki vam bo povedal resnico o Elizabetini hčerki. — Seveda pa sem jih moral baš jaz najti, kajti jaz edini imam dostop v arhiv.

— Grof Panin, prosim vas, nikar ne hodite kakor mačka okrog vrele kaše! — ga prekinje Katarina. — Kdo je oče moje tekmovalke? Kdo je bil ljubimec carice Elizabete?

— To je bil človek, ki ga Vaše Veličanstvo zaničuje in sovraži, — človeka, katerega sem vedno smatral za največjega in najnevarnejšega sovražnika Vašega Veličanstva! Na žalost se mi je zelo pozno posrečilo Vašemu Veličanstvu odpreti oči.

— Ha — še slutim! — vzkligne Katarina. — Grof Panin, govorite! Kdo je oče one deklice?

— Grof Gregor Orlov! Katarina se opoteče.

Carica ruska je omahnila v svoj naslanjač.

— Vedela sem — slutila sem, da me je varal! — Ha — prokleti! Medtem ko je ležal pri mojih nogah — ko me je s prisegami prepričeval o svoji ljubezni — ko sem mu jaz dala vse, kar more žena dati možu, katerega ljubi, — kajti pred vami, grof Panin, nimam nobenih tajnosti, — ko sem mu jaz darovala svoje srce — se je ta podlež vtihotapil v palačo carice Elizabete, splazil se je k starki, katere se je že smrt dotaknila s svojim mrzlim prstom!

— Oh, kolikega preziranja je vreden ta človek, ki je svojo ljubezen vedno samo prodajal! Grof Panin, kako me je sram, da se ta človek lahko pohvali, da je bil nekoč čas, ko sem jaz bila njegova last!

Katarina si zakrije z rokama oči, da bi skrila svoje solze.

Ko pa je zopet povsila roke, je minister videl obraz, ki je bil ves rdeč od sramu.

— Veličanstvo, — reče Panin čisto tiho, — nevreden človek vas je dobil v svoje roke, zapeljalo pa vas je vaše srce, ki je edini zapeljivec.

— Veličanstvo, vi pa ste se energično osvobodili tega človeka, ko ste spoznali, da ni vreden vaše ljubezni, da ni vreden, da bi dihal isti zrak, ki ga vzdihavate vi!

— Grof Panin, ali mislite, da sem se ga osvobodila? — vzkligne carica. Grof Panin pa se je silno začudil, ko je videl, da carica joče. — Kako naj bi si mogla misliti, da sem se ga osvobodila, ko pa moram vedno znova trepetati pred njegovimi namerami, ko sem priseljena mu izročiti vojsko ter mu dajati visoka odlikovanja? Grof Panin, mar je to osvobojenje, ko moram mirno gledati, kako mi uničuje njega, ki ga ljubim?

— Oh, grof Panin, še vedno čutim težki jarem, pod katerega me je spravil ta človek in edini cilj mojega življenja je, rešiti se tega jarma.

— Veličanstvo, vse to je odvisno samo od vas! — reče grof Panin in skomigne z rameni. — Že mnogokrat sem vam dejal, da bi bilo najbolje, če bi grofa Gregorja Orlova brez vsakega obotavljanja prijel ter ga zaprl v Petro-pavlovsko trdnjavo. Iz trdnjave pa vodi pot v Sibirijo — ali pa na morišče.

Carica ne odgovori ničesar. S svojo svilenno rutico si je brisala solze z oči.

— Vem, grof Panin, — reče Katarina, — vaš nasvet je sicer prav dober, toda neizvedljiv na žalost! Vi veste, da grof Orlov ni sam! Z njim so vsi plemiči in če bi ga dala zapreti, bi v moji državi nastala takoj revolucija.

— Ne, — Orlov mora zginiti s površja, — poginiti mora, nikakor pa ga ne smemo kaznovati javno!

— Oh, njegov otrok — njegova hčerka — se mu je rodila prav takrat, ko sem ga ljubila, ko sem mu zaupala in ko sem se mu udala!

— Oh, ta Orlov je bil pretkan!

— Grof Panin, sedaj pa mi pripovedujte vse, kar veste o njegovi hčerki. Ali je skrbel zanjo?

— Veličanstvo, — odvrne minister Panin, — Gregor Orlov svoje hčerke ne pozna!

Ko je carica Elizabeta začutila, da njeno razmerje z grofom Gregorjem Orlovim ne bo ostalo brez posledic, je svojo okolico zapovedala o vsem molčati. S svojimi dvornimi damami je odšla v Carsko selo, kamor ni smel nihče nep